

Број: 352-5412/24-С-20

Привремени орган града Београда, на седници одржаној 12. јуна 2024. године, на основу члана 87. став 1. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16-др.закон, 47/18 и 111/21-др.закон), члана 24. тачка 6. Закона о главном граду („Сл. гласник РС“, број 129/07, 83/14-др. закон, 101/16-др. закон, 37/19 и 111/21 – др. закон), члана 52. став 1. тачка 6. Статута града Београда („Службени лист града Београда“, бр. 39/08, 6/10, 23/13, „Службени гласник РС“, бр. 7/16 - одлука УС и „Службени лист града Београда“, број 60/19), члана 54. Закона о добробити животиња („Службени гласник РС број 41/09) и члана 11. Одлуке о обављању делатности зоохигијене на територији града Београда („Службени лист града Београда“ бр. 114/2016), донео је

ПРОГРАМ КОНТРОЛЕ И СМАЊЕЊА ПОПУЛАЦИЈЕ НАПУШТЕНИХ ПАСА И МАЧАКА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА

САДРЖАЈ:

1. УВОД
2. ПОЈЕДИНИ ИЗРАЗИ УПОТРЕБЉЕНИ У ПРОГРАМУ
3. ОСНОВНА НАЧЕЛА
4. ЦИЉЕВИ И ОСНОВЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА
5. РАЗЛОЗИ ЗА ПРИМЕНУ ПРОГРАМА
6. ПРЕГЛЕД СТАЊА
7. ПРЕДЛОГ РЕШЕЊА
8. ЕЛЕМЕНТИ ПРОГРАМА
9. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН
10. ПРЕДЛОГ ДИНАМИКЕ, СПРОВОЂЕЊЕ И ПРАЋЕЊЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА
11. ЗАКЉУЧАК

1. УВОД

Програм контроле и смањења популације напуштених паса и мачака на територији града Београда представља програм чији је циљ смањивање бројности популације напуштених паса и мачака и одржавање тако ограничене популације ради остваривања следећих циљева: ограничавање на прихватљиву меру популације напуштених паса и мачака који живе на јавним површинама; унапређивање добробити и здравља власничких и невласничких

паса и мачака; промовисање одговорног власништва; стварање и одржавање популације паса и мачака која је имуна на беснило или у којој више нема беснила; смањивање ризика од осталих зооноза; смањивање других ризика за здравље људи (нпр. паразитоза); заштита животне средине и других животиња од ризика; превенција илегалне продаје и трафикинга паса и мачака.

Град Београд препознаје значај контроле популације паса и мачака на начин којим се не изазива непотребна патња животиња, а истовремено штити здравље грађана. Програм дефинише мере и методе које ће на најадекватнији, одржив и хуман начин у временском периоду од десет година смањити бројност популације напуштених паса и мачака који живе на јавним површинама до максимално прихватљиве величине популације, односно горње границе бројности популације напуштених паса и мачака која може да опстане на станишту, на основу расположивости ресурса (храна, вода, склониште) и прихватања од стране људи. Процене су да је максимална бројност популације напуштених паса који живе на јавним површинама за територију града Београда износи око 3000 јединки.

Прекобројност, нарочито популације паса на јавним површинама града, узрокује настанак следећих стања:

- **Болести** - Пси су директни извори и преносиоци разних инфективних и паразитских болести заједничких за животиње и човека (беснило, ехинококоза, токсоплазмоза, аскаридоза, демодикоза, пантљичара, шуга, крпељи, буве итд.).
- **Агресивност и уједљивост** - Напуштени пси своју агресивност углавном испољавају према псима који имају власника али су и чести напади на људе. Подаци казују да од укупног броја напада на човека 30% потиче од напуштених паса.
- **Бука** - Лавез паса достиже вредности између 80 и 120 dB.
- **Прљавље јавних површина** - Пси преко урина и измета загађују јавне површине и преносе паразите и микроорганизме.
- **Непријатни мириси** - Разна кожна обољења, прљава длака и кожа као и измет и урин извор су непријатних мириса.
- **Примарно предаторство** - Напуштени пси нападају и убијају ситне дивље и домаће животиње.
- **Секундарно предаторство (стрвинарство)** - Напуштени пси лишени бриге и надзора налазе извор хране у лешинама угинулих животиња чијим развлачењем шире заразне болести.
- **Компетиција за отворен простор** - Напуштени пси настањују и заузимају јавне површине и нападом на псе познатих власника штите своје станиште.
- **Нематеријална и материјална штета** - Нападом и повређивањем људи и животиња, наноси се знатна нематеријална и материјална штета.
- **Саобраћајни удеси**. Велики број саобраћајних удеса управо су изазвани неконтролисаним кретањем паса по саобраћајницама.

Због свега горе наведеног, кључне превентивне мере за смањење и контролу популације напуштених и невластничких паса и мачака и штета које они наносе су:

1. Примена важеће законске регулативе;
2. Доношење локалних прописа;
3. Стимулација стерилизације, вакцинације и обележавања власничких паса и мачака;

4. Изградња прихватилишта задовољавајућих капацитета;
5. Подизање радних капацитета службе за зоохигијену.

Применом ових одредби, стичу се услови за решавање проблема са напуштеним и псима и мачкама, али и санкционисање несавесних и неодговорних власника паса и мачака који су главни узрок његовог настајања.

У спровођењу овог Програма град Београд руководи се начелом хуманости и комбинује методу „Без еутаназije“ (No kill Sterilization Strategy) и методу „Ухвати–стерилиши–пусти“ (CNR (Catch-neute-rrelease)), са посебним освртом на заштиту здравља људи и животиња. Едукацији и мерама против напуштања посвећује се посебна пажња, као и контроли и санкционисању неодговорних власника чија небрига и непоштовање позитивних законских прописа, али и моралних начела директно узрокују повећање броја напуштених паса и мачака.

2. ПОЈЕДИНИ ИЗРАЗИ УПОТРЕБЉЕНИ У ОВОМ ПРОГРАМУ

- 1) **Власник животиње** - јесте правно или физичко лице, односно предузетник, које има право чувања, држања, узгоја, репродукције, превоза, коришћења и продаје животиње и које је одговорно за живот, заштиту здравља и добробити животиња;
- 2) **Добробит животиња** - јесте обезбеђивање услова у којима животиња може да остварује своје физиолошке и друге потребе својствене врсти, као што су исхрана и напајање, простор за смештај, физичка, психичка и термичка удобност, сигурност, испољавање основних облика понашања, социјални контакт са животињама исте врсте, одсуство непријатних искустава као што су бол, патња, страх, стрес, болести и повреде;
- 3) **Добра ветеринарска пракса** - јесу принципи професионалног понашања и спровођења система управљања квалитетом рада субјеката који обављају ветеринарску делатност, у складу са правилима ветеринарске етике;
- 4) **Збрињавање напуштених животиња** - подразумева смештање напуштених животиња у објекте прихватилишта за животиње до повратка на локацију, усвајања, или природне смрти;
- 5) **Животиња** - јесте сваки кичмењак који је у стању да осети бол, патњу, страх и стрес.
Усмислу овог Програма под животињом се сматрају пси и мачке;
- 6) **Психичко злостављање животиње** - је поступање са животињом којим се нарушава њена психичка целовитост и које може изазвати или изазива поремећаје у понашању, и то:
онемогућавање животињи да задовољи своје основне потребе у понашању, да искористи простор за одмор и заклон, разјаривање животиње применом физичке силе, другим животињама или надражајима који јој нису својствени, наношење страха, патње и проузроковање осећаја досаде и несигурности, као и спречавање животиње да успостави социјалну везу са животињама исте врсте;

- 7) **Изгубљена животиња** - јесте животиња која је напустила власника, односно држаоца, без његове воље и коју он тражи;
- 8) **Напуштена животиња** – јесте животиња која нема дом или која се налази изван њега и лишена је бриге и неге власника, односно држаоца и коју је он свесно напустио.
Напуштеним животињама у смислу овог Програма сматрају се, углавном необележени, напуштени пси и мачке, које је су власници свесно напустили и не желе да их врате, као и невласнички пси и мачке;
- 9) **Невласнички пас и мачка** – јесте пас и мачка који/а никад није имао/ла дом нити власника, који/а је рођен/а и који/а се креће и живи без надзора човека;
- 10) **Кућни љубимац** - јесте свака животиња која се држи ради дружења;
- 11) **Пажња доброг домаћина** - јесте обезбеђивање услова којима се задовољавају животне потребе животиње, као што су довољна количина квалитетне хране и воде, простор за кретање, исхрану и одмор, заклон, микроклиматски и хигијенски услови живота, присуство и контакт са животињама исте врсте и очување физичке, психичке и генетске целовитости животиње, као што је предузимање и спровођење превентивних, дијагностичких, хигијенских, терапеутских и других мера ради очувања здравственог стања животиње и спречавања настанка повреда, болести, стреса, бола, патње, страха и смрти животиње;
- 12) **Поремећај у понашању животиње** - јесте свако понашање које одступа од понашања већине припадника исте врсте у условима који погодују врсти и које штети самој животињи, другим животињама и човеку;
- 13) **Лишавање животиње живота** - јесте поступак којим се животињи одузима живот на начин који изазива тренутну смрт;
- 14) **Прихватилиште за животиње** - јесте објекат који служи за привремени или трајни смештај напуштених и изгубљених животиња и помоћ и бригу о напуштеним и изгубљеним животињама;
- 15) **Репродукција животиње** - јесте држање, брига и нега животиње ради добијања потомства;
- 16) **Технопатија** - јесте поремећај здравственог стања животиње проузрокован грешкама у процесу држања, односно репродукције животиње, а који се испољава као физикопатија (болести и повреде) и етопатија (поремећаји у понашању);
- 17) **Стерилизација** - је хирушки захват, који изводи доктор ветеринарске медицине, и који подразумева овариохистеректомију женки и кастрацију мужјака, а примењује се у терапеутске сврхе и у сврху контроле популације;

18) **Лице које брине о животињама** - је физичко лице које има пребивалиште на територији града Београда, а које напуштеним животињама у делу града у којем живи, на добровољној бази и из сопствених средстава обезбеђује исхрану и ветеринарску негу и које континуирано прати стање популације пре свега напуштених паса и мачака на територији коју својим активностима покрива;

19) **Усвајање животиње** - је преузимање животиње из прихватилишта за животиње, на сталну бригу и негу у складу са Законом о добробити животиња, чиме животиња постаје кућни љубимац, а лице које је усвојило њен власник;

20) **Удомљавање животиње** - је узимање напуштене животиње, која борави на јавној површини, на сталну бригу и негу у складу са Законом о добробити животиња, чиме животиња постаје кућни љубимац, а лице које је удомило њен власник.

3. ОСНОВНА НАЧЕЛА

Град Београд, као јединица локалне самоуправе, кроз Програм смањења и контроле популације напуштених паса и мачака на својој територији, руководи се следећим начелима:

1) **Начело континуитета** – Програм се наслања на програме, стратегије и пројекте који су израђени, усвојени и примењивани у овој области;

2) **Начело свеобухватности** – Програм се односи на целокупно решавање проблема у вези са држањем животиња, будући да је неодговоран однос према животињама, њихово неадекватно држање и гајење, као и напуштање и занемаривање, проблем који у великој мери утиче на повећање броја напуштених животиња, због чега је потребно предузети мере које би резултирале повећавањем одговорности власника животиња;

3) **Начело одрживости** – Програм успоставља систем контроле и смањења популације напуштених паса и мачака на територији града Београда, који ће трајно решити овај проблем, односно континуирано га контролисати;

4) **Начело сарадње** – Програм се спроводи уз заједничке напоре и сарадњу надлежних државних и локалних органа, ветеринарских организација, комуналних предузећа и удружења за заштиту животиња.

4. ЦИЉЕВИ И ОСНОВЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

4.1. Циљеви

4.1.1. Основни циљ Програма је **смањење популације напуштених паса и мачака** на јавним површинама града Београда. Реализацијом овог Програма успоставља се минималан и контролисан број напуштених паса и мачака на

јавним површинама, чиме се избегавају непријатности и теже последице по грађане и саме животиње.

4.1.2. Контрола популације напуштених паса и мачака се превасходно постиже заустављањем њеног даљег раста, спровођењем мера масовне стерилизације и планским збрињавањем у прихватилиштима, али и промовисањем и стимулацијом стерилизације власничких паса и мачака, у складу са позитивним правним прописима, те мерама против напуштања животиња (трајно обележавање-чиповање и регистрација власничких паса и мачака, едукација власника о одговорном власништву и законским обавезама, кажњавање неодговорних власника).

4.1.3. Изградња система за трајну контролу и праћење смањења броја напуштених паса и мачака, са активним и одговорним учешћем свих друштвених чинилаца.

4.2. Основе за реализацију Програма

4.2.1. Законска регулатива је прописала ефективне и превентивне мере које се односе на регистрацију и обележавање паса и мачака, антирабичну вакцинацију паса и мачака, одговорност власника, забрану напуштања кућних љубимаца и поступке са напуштеним животињама. Међусобно усклађивање релевантних законских прописа и праћење реалних параметара омогућава конкретније реаговање у датим ситуацијама, у односу на специфичност средине, на решавању проблема са напуштеним псима и мачкама.

4.2.2. Регистрација и обележавање свих паса и мачака је кључна превентивна мера, којом је олакшан надзор над њиховим кретањем, трговином, превозом, односно проналажењем изгубљених, напуштених и отуђених паса и мачака.

4.2.3. Стерилизација је најефикаснија мера којом се, спречавањем неконтролисаних репродукције, смањује број напуштених паса и мачака на јавним површинама и регулише бројност њихове популације у прихватилиштима, а такође и успоставља контрола репродукције власничких паса и мачака, чиме би се у наредним годинама такорећи у потпуности решио проблем напуштених паса и мачака.

4.2.4. Изградња прихватилишта адекватног смештајног капацитета.

4.2.5. Подизање капацитета службе за рад у прихватилишту и зоохигијенске службе. Законом је предвиђена обавеза локалних самоуправа да на својој територији организују службу која обавља послове хватања, збрињавања и бригу о напуштеним животињама смештањем у прихватилишта за животиње. У смислу подизања капацитета треба посебно обратити пажњу на:

- техничку опремљаност службе за хватање, превоз, лечење и збрињавање животиња;
- обученост и стручни профил радника;
- смештајне капацитете прихватилишта.

4.2.6. Усвајање и удомљавање је најхуманији начин збрињавања напуштених паса и мачака. Све животиње које се дају на усвајање из прихватилишта морају бити здраве, стерилисане, вакцинисане и обележене-чиповане, осим у случајевима када се, из медицински оправданих разлога, усвајају животиње под одређеном терапијом, уз обавезу каснијег стерилизације и вакцинације, што је посебно регулисано уговором о усвајању. Штенци, који се усвајају из

прихватилишта, са навршена 3 месеца морају бити вакцинисани, а са навршених 6 месеци стерилисани, што се регулише уговором о усвајању. Оне животиње које су удомљене требало би по удомљавању, од стране новог власника, да прођу исти третман као и усвојене животиње.

4.2.7. Сарадња свих учесника у ланцу решавања проблема напуштених паса и мачака, и

преузимање одговорности за свој део извршења програма којим би се у великој мери олакшало и убрзало решавање ове проблематике.

4.2.8. Образовање и информисање - Циљеви образовања и информисања су упознавање власника паса и мачака, као и осталих грађана са особинама и потребама паса и мачака, сопственим мотивима држања паса и мачака и законским обавезама власника паса и мачака. Поред тога грађани се морају упознати са елементима Програма контроле и смањења популације напуштених паса и мачака у циљу бољег разумевања права и одговорности свих учесника у ланцу решавања проблема, а нарочито обавеза власника паса и мачака.

4.2.9. Еутаназија - је најнеефикаснија мера контроле и решавања проблема напуштених животиња, а по препоруци Светске здравствене организације може се спроводити једино и само као убиство из милосрђа над болесним животињама које су неизлечиво болесне или ирепаратбилно повређене и то у терминалном стадијуму болести или повреде када је немогуће отклонити болове.

5. РАЗЛОЗИ ЗА ПРИМЕНУ ПРОГРАМА

Имајући у виду законску регулативу, а сагледавајући све аспекте тренутног стања у решавању проблема са напуштеним животињама, превасходно псима и мачкама, на територији града Београда и прихватајући хуманији и савременији приступ у решавању наведеног проблема, у складу са важећим прописима и специфичностима средине, као основ за примену Програма апострофирани су следећи разлози:

❖ **ПРОБЛЕМИ СА НАПУШТЕНИМ ПСИМА И МАЧКАМА** - који се решавају кроз примену свих мера предвиђених овим Програмом.

❖ **СОЦИЈАЛНО-БЕЗБЕДОНОСНИ** - смањење броја напада напуштених паса на грађане.

❖ **ЗДРАВСТВЕНИ** - спречавање ширења заразних болести међу животињама, као и болести које су заједничке за људе и животиње (зоонозе), а нарочито беснила и ехинококозе.

❖ **ХИГИЈЕНСКО-ЕКОЛОШКИ** - спречавање растурања отпада, што резултира смањеним

прљањем и загађивањем јавних површина града Београда.

❖ **ЕСТЕТСКИ** – лепши изглед града и насељених места, како за грађане тако и за посетиоце, односно туристе.

❖ **ЕКОНОМСКИ** - смањење броја одштетних захтева грађана, као и поднесених тужби, за

надокнаду штете настале уједима напуштених паса, чиме би се уштедела значајна средства која би се усмеравала у реализацију Програма.

❖ **ЕДУКАТИВНИ** - реализација разних едукативних програма намењених подизању укупне свести грађана, нарочито деце, о изградњи хуманог односа

према животињама уопште, са посебним акцентом на одговорно власништво над кућним љубимцима и однос према напуштеним животињама.

❖ **ХУМАНИ ОДНОС ПРЕМА ЖИВОТИЊАМА** - хумано поступање са животињама је мера у интересу и људи и животиња, јер смањује насиље у породици и насиље на јавним местима те подстиче међусобну толеранцију а то су уједно и најважнији разлози за доношење овог Програма.

6. ПРЕГЛЕД СТАЊА

Основни разлог настанка проблема напуштених животиња је неодговорно власништво као и неусаглашена и недовољно конкретна законска регулатива. Полазећи од извршених анализа и утврђених околности и чињеница, постојеће стање карактеришу следећи проблеми и резултати:

1) Непоштовање важећих прописа који се односе на држање и заштиту домаћих животиња, посебно „кућних љубимаца“, односно неизвршавање обавеза власника паса и мачака и неадекватна контрола спровођења прописа.

- Проблеми који се намећу у овом тренутку слични су проблемима из претходних периода, а односе се пре свега на мере спровођења позитивних правних прописа у свакодневној пракси. Међутим, актуелни законски оквири дају могућност спровођења озбиљне казнене политике, у области „одговорног власништва“ над кућним љубимцима. Ангажовањем ЈКП „Ветерина Београд“, Комуналне милиције, Комуналне инспекције и републичке Ветеринарске инспекције остварују се реални предуслови да се примене мере санкција према свим странама које се не придржавају прописа из ове области.

2) Неподобност јединственог регистра власника и држалаца паса и мачака („Регистар паса и мачака“), као и одговарајућег начина обележавања, односно идентификације и регистрације паса и мачака познатих власника (Светска здравствена организација је утврдила да величина популације паса у свету износи 10% популације становника, а да од тог броја 75% чине невластички пси).

- Крајем 2006. године, непосредно по доношењу прве градске Стратегије решавања проблема паса луталица на територији града Београда, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства – Управа за ветерину осмислила је јединствену базу података за обележене кућне љубимце („Регистар паса и мачака“). Подаци који чине ову базу нису довољни, а уколико се жели постићи потпуна контрола, и да релевантност података који се налазе у бази буде адекватна потребама јединице локалне самоуправе. Искуства у коришћењу постојеће базе налажу потребу за одређеним изменама и прилагођавању вишенаменском коришћењу. У том смислу надлежном Министарству је више пута подношена иницијатива, да би могло да дође до реализације конкретних оперативних мера.

3) Немарност грађана у погледу начина и места одлагања отпадних материја које могу послужити као храна напуштеним псима и мачкама, а чиме се обезбеђују услови за њихов опстанак и одржавање на јавним површинама;

- На популацију паса и мачака који живе на јавним површинама утиче више фактора, од којих су најважнији следећи: доступност воде и хране, постојање

склоништа, као и понашање људи и њихови ставови. Грађани који својом вољом хране напуштене псе и мачке на јавним површинама подстичу се да за храњење бирају адекватна места и да притом не ствара комунални неред у хигијенском смислу. Едукација грађана подразумева и указивање на адекватно одлагање комуналног отпада, нарочито оног који би могао да послужи као храна напуштеним животињама.

4) Власници паса показују изразити немар и не заинтересованост да поштују обавезе у погледу начина извођења паса или забране њиховог увођења на одређене површине и објекте, као и обавезе да површине које пас загади без одлагања очисте и уклоне њихов измет;

- Услед недостатка законске регулативе, ограничених овлашћења комуналних служби, као и симболичних казни, раније се на наведене проблеме могло утицати само спорадично, док је системско решење изостало. У овом тренутку постоји добра законска основа, на основу које Град као јединица локалне самоуправе доноси подзаконска акта која омогућавају квалитетнију и систематичнију контролу неодговорних власника. (Одлука о држању домаћих животиња и кућних љубимаца на територији града Београда и др.).

5) Не постоји јединствена база података о стерилисаним псима и мачкама познатих власника, као што недостају и подаци о укупном броју паса и мачака познатих власника, њиховој расној, полној и старосној структури;

- У тачки 2. јасно се описује новонастала ситуација која се односи на власничке псе и мачке, а разлог за измену базе података пре свега је усмерен на уношење појма

стерилисан/нестерилисан. Локална база података ЈКП „Ветерина Београд“ садржи све податке о невластничким псима који су прошли програм „Стерилизације, вакцинације и обележавања“. Међутим, локална база се односи само на невластничке псе.

6) Стерилизација напуштених паса и мачака на територији Града се системски спроводи кроз реализацију годишњих „Програма делатности зоохигијене“ ЈКП „Ветерина Београд“;

- У протеклом периоду (2013.-2023.) стерилизација напуштених паса и мачака се реализовала у планираном обиму у складу са расположивим финансијским средствима.

Податак о 57.958 извршених стерилизација говори о значајном доприносу решавања проблема са напуштеним псима и мачкама на територији града Београда .

7) Усвајање/удомљавање напуштених паса и мачака је такође значајан сегмент смањења и контроле њухових популација на јавним површинама града.

- У протеклом периоду (2013.-2023.) из градских прихватиштва под управом ЈКП „Ветерина Београд“ усвојено је 7.664 паса и мачака, који су нашли свој нови дом.

8) Постоје локације на којима живе чопори напуштених паса о којима се старају појединци, заштитници ових животиња, без икаквог надзора над њиховим здравственим стањем и бројности. Не постоје подаци о броју напуштених паса

и мачака о којима се старају удружења за заштиту животиња и грађани као појединци;

- Решавање ове проблематике подразумева дуготрајан процес, који је условљен сарадњом са удружењима и појединцима који својеволјно брину о напуштеним псима и мачкама, која треба бити заснована на реалном и ширем сагледавању ситуације, имајући у виду и грађане и животиње.

9) Низак општи образовни ниво и свест грађана у погледу епидемиолошких, епизоотиолошких, еколошких и естетских проблема проузрокованих неодговарајућим начином држања паса и мачака или одлагањем органских отпадних материја и присуством напуштених паса;

- Степен општег образовања широке популације грађана врло тешко се мења, међутим

присуством ове теме у медијима широка популација се усмерава на проблематику –

примећено је да долази до повећања броја интервенција после сваког гостовања надлежних у медијима. Поред едукације грађана која подразумева и обраћање путем медија, примена санкција према неодговорним појединцима имаће највећи утицај на промене у ставовима и понашању грађана.

10) Постоји јединствени систем видљиве идентификације напуштених (невласничких) паса, али грађани и поред тога самоволјно обележавају псе, чиме се омета рад на планирању програма мера за контролу популације напуштених паса;

- Од 2006. године, уведен је систем трајног обележавања паса микрочиповањем. Нови

Правилник о начину обележавања и регистрације паса и мачака који уводи и обавезу трајног обележавања мачака микрочиповањем усвојен је почетком 2012. године.

ЈКП „Ветерина Београд“ је, поред чиповања, успоставила систем видљивог обележавања (посебним огрлицама) напуштених паса који бораве на јавним површинама града.

Одређени број напуштених паса који бораве на јавним површинама регистрован је на појединце и удружења и евидентиран као власничке животиње у „Регистру паса и мачака“. То прави одређене проблеме приликом повређивања грађана од стране паса који су формално власнички, а у ствари су невластички који бораве на јавним површинама града.

11) Раније није постојао јединствени регистар удружења за заштиту животиња која раде у јавном интересу на решавању проблема напуштених паса и мачака, нити плански програм сарадње органа локалне самоуправе са овим удружењима (зато нема података која су удружења активна, у којим општинама и које напуштене псе штите и на који начин и сл);

- У овом тренутку постоји јединствени регистар удружења у Агенцији за привредне

регистре. Деловање тих удружења је различитог обима те је и ограничавање њиховог

деловања на терену било скоро немогуће уврстити у неку шаблонску поделу (осим уколико су у питању удружења која имају сопствена прихватилишта). Усвајање Програма допринеће уређивању области сарадње органа локалне

самоуправе са удружењима и појединцима који брину о напуштеним псима и мачкама на територији града Београда.

12) Број прихватилишта за напуштене и невластичке псе и мачке на територији града Београда;

- На територији града Београда тренутно постоји шест регистрованих Градских прихватилишта којима управља ЈКП Ветерина Београд, са све израженијом потребом за проширивањем капацитета у рубним насељима територије града.

- Прихватилишта којима управљају невладине организације такође су у обавези да се региструју у складу са Законом о добробити животиња, односно Правилником о условима које морају да испуњавају прихватилишта и пансиони за животиње.

13) Кроз претходни период од десет година законски су јасно дефинисане намене свих градских прихватилишта, са капацитетима, прилагођеним морфолошким карактеристикама животиња, и назначеним начином рада.

14) Није се вршило истраживање јавног мњења у односу на присуство напуштених паса и мачака, као и проблеме и последице њиховог задржавања на јавним градским површинама;

- Неопходно је у што скорије време извршити испитивање јавног мњења на присуство напуштених паса и мачака на улицама града, ради јаснијег одређивања правца деловања у решавању проблема.

15) Раније није постојао јединствени центар за оглашавање власника изгубљених паса и мачака и других потребних информација;

- Интернет презентација ЈКП „Ветерина Београд“ садржи у једном свом делу и страницу која служи за оглашавање власника изгубљених паса и мачака, као и страницу посвећену усвајању напуштених паса и мачака.

16) Вишегодишњи развој предузећа ЈКП Ветерина Београд је пратио и развој Зоохигијенске службе која са службом за здравствену заштиту животиња чини јаку основу за решавање проблема са напуштеним и невластичким псима и мачкама

17) У претходном периоду успостављен је адекватан однос са јавношћу, односно систем информисања јавности и едукације;

- Створени су услови како за едукацију, тако и за константно информисање јавности, а

планирано повећање капацитета омогућиће брже реаговање службе и стварање јасније слике о раду службе у јавности и промовисања „Одговорног власништва“ над кућним љубимцима. Са тим циљем се, од стране стручних лица ЈКП Ветерина Београд, врши едукација деце у предшколским установама и школама, чије спровођење обухвата територији свих 17 градских општина. Такође, кроз организацију и учешће ЈКП „Ветерина Београд“ у разним акцијама удомљавањана паса и мачака, као и непосредни контакт са грађанима на терену, омогућава се информисаност и едукација шире јавности о „Одговорном власништву“ и раду предузећа.

7. ПРЕДЛОГ РЕШЕЊА

Програм се састоји из шест фаза које се могу третирати као одвојени пројекти:

1. Пројекат изградње нових капацитета прихватилишта;
2. Пројекат промоције и стимулације стерилизације власничких паса/мачака;
3. Пројекат масовне стерилизације напуштених и невластничких паса/мачака са вакцинацијом против беснила и обележавањем;
4. Пројекат информисања и едукације грађана;
5. Пројекат удомљавања и усвајања напуштених и невластничких паса/ мачака;
6. Пројекат санкционисања неодговорних власника у сарадњи са Комуналном инспекцијом, Комуналном милицијом, овлашћеним ветеринарима и Ветеринском инспекцијом.

Реализацији свих пројеката треба да претходе усвајање пратећих одлука надлежних органа града, и синхронизација напора надлежних градских служби као и заинтересованих удружења грађана за реализацију Програма.

8. ЕЛЕМЕНТИ ПРОГРАМА

8.1 ЗБРИЊАВАЊЕ НАПУШТЕНИХ ПАСА И МАЧАКА

ЈКП „Ветерина Београд“ (у даљем тексту Предузеће) спроводи послове из области делатности зоохигијене, као и здравствене заштите напуштених животиња у име и за рачун Града, у складу са Законом о ветеринарству, Законом о добробити животиња, Законом о комуналним делатностима, Статутом града Београда, Одлуком о одређивању комуналних делатности и Одлуком о делатности зоохигијене на територији града Београда.

У смислу испуњења циљева Програма врши се хватање напуштених паса и мачака на јавним површинама града, а нарочито у случајевима када се стручном опсервацијом надлежних служби Предузећа установи да је њихов број на одређеној локацији превазишао капацитет те локације и да је тиме угрожена безбедност грађана, по пријави грађана и у случајевима када постоји налог надлежног државног органа.

Хватање напуштених животиња на јавним површинама града Београда обавља Служба комуналне зоохигијене Предузећа, а у циљу смањења популације напуштених животиња на јавним површинама. Напуштене животиње се хватају савременим методама и средствима, на начин који ће изазвати најмањи ниво страха, бола и стреса код животиње која се хвата. Након хватања напуштених животиња које су се налазиле на јавним градским површинама, исте се транспортују до прихватилишта на начин и у складу са законским одредбама.

Пси и мачке које су екипе Службе комуналне зоохигијене Предузећа ухватиле на јавним површинама града, збрињавају се у градским прихватилиштима, којима управља Предузеће. Животиње које се обрађују по овом Програму евидентирају се у бази података о напуштеним псима и мачкама коју води Предузеће.

У прихватилишту се са напуштеним животињама поступа у складу са законом и добром ветеринарском праксом.

Све напуштене животиње, које су доведене од стране Службе комуналне зоохигијене или грађана, у прихватилишту морају бити клинички прегледане. У

колико се установи било какво оболење, такве животиње се, у складу са проценом доктора ветеринарске медицине, подвргавају медицинском третману до излечења.

Све напуштене животиње, које су доведене у прихватилиште, а за које је клиничким прегледом констатовано да су здраве, морају се подвргнути стерилизацији, дехелминтизацији, антирабичној заштити, вакцинацији против инфективних болести, трајно обележити микрочипом (ако су необележене) и видно обележити најприкладнијом могућом методом.

Ако је животиња агресивна, изузетно стара, ирепаративно повређена или неизлечиво болесна, а по одлуци одговорног лица, доктора ветеринарске медицине, таква животиња се може усвојити, трајно задржати у прихватилишту или лишити живота у складу са законом.

Одлуку о лишавању живота животиње мора да прати медицинска документација која оправдава еутаназу.

Сваки обележени пас и мачка пронађени како се слободно, без надзора власника, крећу јавним површинама сматрају се изгубљеним животињама до истека 72 сата од увођења у прихватилиште. Доказ власништва над животињом представљају обележеност животиње (тетоважа, микрочип), приложени пасош животиње или оверена писмена изјава власника.

У складу са Законом о добробити животиња, по истеку 30-ог дана боравка у прихватилишту, уколико се животињи, псу или мачки, не пронађе власник, односно ако се не збрине на други начин, са њом се може поступити у складу са Програмом.

Када се са напуштеном животињом поступи у складу са Ставом 10, а у колико није агресивна, изузетно стара, ирепаративно повређена или неизлечиво болесна, таква животиња се може вратити на локацију на којој ју је Служба комуналне зоохигијене ухватила, односно са које ју је грађанин довео.

Животиње из става 11 не смеју се враћати на локације поред и у ближој околини предшколских, образовних и здравствених установа, објеката за смештај ђака и студената, верских и спортских објеката, као и на локације које припадају споменицима културе и градским парковима, и ако су на тим локацијама ухваћени.

После враћања животиње на локацију са које је доведена на обраду по Програму, власнички статус животиње остаје непромењен. Таква животиња се и даље ее сматра напуштеном, односно животињом без власника, а њено враћање на јавну површину града једном од метода (CNR) решавања проблема напуштених паса и мачака.

8.2 ЗБРИЊАВАЊЕ ТРАУМАТИЗОВАНИХ НАПУШТЕНИХ ПАСА И МАЧАКА

Хитна помоћ за животиње ЈКП „Ветерина Београд“, збрињава трауматизоване невлањсничке и напуштене псе и мачке на јавним површинама града. Трауматизованог пса или мачку екипа Хитне помоћи за животиње, уз указану прву помоћ, транспортује у амбуланту Предузећа.

По доласку у амбуланту, животињи се отвара историја болести, врши се тријажа уз интернистички и хирушки преглед, са одговарајућим дијагностичким процедурама, планира се и врши хирушки третман, односно оперативни захват.

Оперисани пацијент, у зависности од третмана, проводи на интензивној нези у стационару од 3 до 7 дана и под сталним је надзором стручног особља Предузећа.

Након периода интензивне неге, пацијент се упућује на полуинтензивну негу, уз настављање третмана (медикаментозна терапија, превијање, контрола здравственог стања, итд.).

Комплетан пут животиње од момента преузимања од стране екипе Хитне помоћи за животиње до момента решавања здравственог проблема трауматизоване животиње (било којој категорији да припадају након тријаже) прати одговарајућа документација.

У случајевима да је траума таквог интензитета, времена трајања, да су разарања ткива великог обима, као и врсте трауматизованог ткива, а када не постоји могућност делимичног или потпуног опоравка пацијента који би животињи омогућио достојанствен, квалитетан живот, у случајевима терминалног стадијума здравственог стања пацијента, животиња се лишава живота у складу са законом.

8.3 АНГАЖОВАЊЕ ГРАЂАНА

Физичко лице које на добровољној бази и из сопствених средстава, напуштеним животињама, псима и мачкама, у крају града у којем живи, обезбеђује исхрану и ветеринарску негу и које континуирано прати стање популације пре свега напуштених паса и мачака на територији коју својим активностима покрива, може се сматрати старатељем тих животиња.

Ова лица брину о напуштеним животињама у складу са позитивним правним прописима из области ветеринарства и добробити животиња, при томе не угрожавајући мир и безбедност грађана и околине. Својим ангажовањем и пружањем информација, ова лица помажу Предузећу да што квалитетније врши послове зоохигијене на територији града, те се сматрају, у смислу овог Програма, значајном компонентом контроле над напуштеним животињама које се налазе на јавним површинама града.

Лица, која брину о напуштеним животињама евидентирају се, на свој захтев, у Секретаријату за комуналне и стамбене послове – Одељењу за зоохигијену.

У евиденцију се уносе подаци о овим лицима (име и презиме, матични број, адреса из личне карте, општина, адреса тренутног пребивалишта, контакт телефон и e-mail, назив удружења за заштиту животиња (уколико је физичко лице члан неког удружења)), као и подаци о напуштеним животињама о којима брину (бројеви микрочипова паса/мачака и локације на којима бораве).

Лица која брину о напуштеним животињама на јавним површинама града, могу да брину о највише пет напуштених паса и десет напуштених мачака.

Лице које брине о напуштеним животињама пријављује и пружа асистенцију Служби комуналне зоохигијене да се ухвати и обради у складу са Програмом свака ново придобила животиња на територију коју својим активностима покрива.

Лице које брине о напуштеним животињама, уколико је напуштена животиња о којој брине, или друга напуштена животиња, напала или повредила друго лице, то одмах пријављује Служби комуналне зоохигијене и пружа асистенцију приликом њеног хватања, а такође обавештава Предузеће о нестанку или смрти напуштене животиње о којој брине, при чему се тај податак уноси у евиденцију.

8.4 УСВАЈАЊЕ И УДОМЉАВАЊЕ

Усвајање, односно удомљавање, животиње представља најхуманији начин збрињавања којим се напуштеним псима и мачакама обезбеђује трајни дом.

Пси и мачке који се дају на усвајање морају бити клинички здрави, стерилисани, вакцинисани против беснила и очишћени од цревних паразита.

Лице које усваја пса или мачку из градског прихватилишта (у даљем тексту Усвојитељ) приликом усвајања животиње закључује са Предузећем уговор о усвајању животиње, којим су регулисана права, обавезе и међусобни односи.

Приликом усвајања, пас или мачка се региструје на име Усвојитеља, а подаци се уносе у јединствену базу података VetUp (Регистар паса и мачака), у складу са прописима.

Лице које жели да удоми напуштеног пса или мачку који борави на јавној површини, а који су обележени и евидентирани у бази о напуштеним животињама, коју води Предузеће, било да јесте или није под надзором евидентираниог физичког лица, приликом удомљавања треба да закључи са Предузећем уговор о удомљавању животиње, чиме доприноси смањењу и праћењу популације напуштених животиња на најодговорнији начин.

У складу са позитивним законским прописима односно ценовником Предузећа, новом власнику, приликом усвајања, односно удомљавања животиње, се наплаћују трошкови које повлачи издавање пасоша за животињу.

8.5 НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Невладине организације (НВО) кроз своје активности, које се односе на едукацију грађана,

промовисање одговорног власништва и организацију удомљавања напуштених животиња,

доприносе да грађани боље разумеју проблем напуштених животиња, чиме на најбољи начин доприносе успешној реализацији Програма.

Међусобна сарадња и активности НВО треба да буду усмерене ка свим грађанима, на начин најширег сагледавања реалне ситуације, превасходно узимајући у обзир безбедност људи и животиња, као и угрожавање околине (бука, нехигијена, итд.).

8.6 ЕДУКАЦИЈА

Едукација представља један од кључних сегмената контроле бројности напуштених паса и мачака и једну од најважнијих мера против напуштања кућних љубимаца.

Едукацијом треба да буду обухваћене све старосне категорије грађана, с тим што је приступ прилагођен узрасту, а посебно власници паса и мачака и лица која брину о напуштеним псима и мачкама, као и представници медија.

Едукација власника паса и мачака подразумева њихово информисање о потребама и заштити добробити њихових кућних љубимаца, као и законским обавезама власника (одредбе Закона о ветеринарству и Закона о добробити животиња, као и свих релевантних градских прописа).

Едукација власника треба првенствено да подстиче њихову већу одговорност, да би се смањила учесталост напуштања кућних љубимаца, али мора бити и усмерена ка бризи о псима и мачкама и понашању самих животиња у разним ситуацијама.

Ветеринарске организације (амбуланте, станице и клинике), кроз обављање своје делатности, са стручне стране, врше едукацију грађана промовишући одговорно власништво, а нарочито превентивне мере усмерене ка нежељеној репродукцији кућних љубимаца и треба да имају главну улогу у превенцији и бризи о добробити животиња, као и да буду укључене у контролу популације паса и мачака, координишући своје активности са надлежним градским и државним институцијама.

Доктори ветеринарске медицине као стручна лица треба да промовишу стерилизацију кућних љубимаца, паса и мачака, као основу одговорног власништва која, спречавањем нежељене репродукције кућних љубимаца, у врло кратком временском периоду доводи до смањења бројности популације напуштених паса и мачака.

9. ФИНАНСИРАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОГРАМА

Потребна финансијска средства

За реализацију овог Програма није потребно обезбедити посебна финансијска средства. Финансирање реализације овог програма ће се вршити из буџета града Београда, кроз обављање делатности зоохигијене, а на основу Одлуке о обављању делатности зоохигијене на територији града Београда, као и донација и других извора прихода.

Реализација

Овај Програм ће се реализовати кроз:

1. Рад ЈКП „Ветерина Београд“, кроз реализацију годишњих Програма делатности зоохигијене и рад ветеринарске службе;
2. Набавку и одржавање средстава и опреме за рад Службе комуналне зоохигијене ЈКП „Ветерина Београд“;
3. Сарадњу са невладиним организацијама;
4. Сарадњу са медијима;
5. Сарадњу са Факултетом ветеринарске медицине у Београду;
6. Сарадњу са ветеринарским организацијама;
7. Организацију едукативних и промотивних манифестација;
8. Изградњу и одржавање прихватилишта.

10. ПРЕДЛОГ ДИНАМИКЕ И СПРОВОЂЕЊЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА

Обзиром на садашње стање, обимност проблематике и материјалне могућности предлог је да се реализација Програма изведе у фазама и то:

I фаза:

- Доношење нових и измена постојећих градских одлука, где је то потребно, као и стављање ван снаге застарелих, непотребних и превазиђених аката.
- Проширење капацитета прихватилишта,
- Обука и едукација радника зоохигијенске службе,
- Подизања капацитета зоохигијенске службе и стварање техничко-

технолошких предуслова за квалитетан и неометан рад,

- Стимулација стерилизације власничких паса и мачака,
- Масовни третман напуштених/невласничких паса и мачака,
- Промовисање „Одговорног власништва“ над псима и мачкама,
- Усвајање/удомљавање напуштених/невласничких паса и мачака.

II фаза:

- Наставак подизања капацитета зоохигијенске службе и стварање техничко-технолошких предуслова за квалитетан и неометан рад,
- Спровођење пројекта едукације грађана,
- Наставак на обуци и едукацији радника зоохигијенске службе,
- Наставак стимулације стерилизације власничких паса и мачака,
- Наставак масовног третмана напуштених/невласничких паса и мачака,
- Наставак промовисања „Одговорног власништва“ над псима и мачкама,
- Наставак усвајања/удомљавања напуштених/невласничких пас и мачака,
- Стална контрола спровођења републичких и градских прописа.

Применом овог Програма, уз поштовања законске регулативе и санкционисања не поштовања исте, у приоду од око пет година могу се очекивати резултати стабилизације популације напуштених паса и мачака, а након десет година њихова стабилизација на броју животиња пројектованим овим Програмом за град Београд.

Реализацију Програм спроводи, као директни извршилац, ЈКП „Ветерина Београд“, уз ућешће и других субјеката, а у сарадњи и под надзором Секретаријата за комуналне и стамбене послове.

11. ЗАКЉУЧАК

„Програм контроле и смањења популације напуштених паса и мачака на територији града Београда“ представља подзаконски акт који дефинише начела, циљеве и мере за решавање проблема напуштених/невласничких животиња, у складу са Законом о добробити животиња Републике Србије, препорукама Светске здравствене организације (WHO), Светске организације за здравље животиња (OIE) и Коалиције ICAM, као и Декларације Европског парламента о контроли бројности популације паса, узимајући у обзир специфичности средине.

Поред изградње прихватилишта за напуштене/невласничке животиње, град Београд наставља да спроводи програм стерилизације напуштених/невласничких паса и мачака, као и мере за подстицање одговорног власништва и мере против напуштања јер контрола бројности популације напуштених/невласничких животиња мора да буде праћена променама у понашању људи да би била ефикасна. У том смислу, промовисање одговорног власништва и едукација треба да доведу до значајног смањивања броја напуштених животиња.

Одговорно власништво подразумева да власник пса или мачке прихвата различите обавезе у складу са законом и потребама животиња у смислу понашања, окружења и физичких потреба, али и са превенцијом ризика

(агресија, ширење болести, повреде) који би пас или мачка могли да представљају за људе, друге животиње или животну средину.

Напуштање паса и мачака представља шири друштвени проблем који је присутан у целом свету, а искуства других земаља показују да је за његово ефикасно решавање неопходно ангажовање свих релевантних чинилаца (државних и локалних власти, ветеринарских организација, стручне јавности, невладиног сектора, власника кућних љубимаца, медија, одгајивача и продаваца паса и мачака...).

Доктори ветеринарске медицине имају важну улогу у контроли популације паса и мачака. Они могу да остваре највећи утицај на власнике животиња да се понашају одговорно, кроз непосредну едукацију, али такође и да предлажу доношење нових аката у циљу ефикаснијег спровођења Програма и решавања проблема у читавој земљи.

Невладине организације (НВО) су важни партнери у спровођењу Програма који својим активностима доприносе да се проблем напуштених животиња ефикасније решава.

Промовисање удомљавања напуштених паса и мачака представља облик едукације грађана јер се истовремено указује на проблем напуштања кућних љубимаца од стране неодговорних власника, на патњу животиња и потребу заштите њихове добробити, као и на најхуманији начин на који грађани могу да се укључе у процес решавања проблема напуштених животиња.

Медији су једна од веома битних компоненти у решавању проблема напуштених животиња, којим својим утацијам на јавно мење, треба да пруже подршку реализацији Програма.

Одгајивачи и продавци треба да имају обавезу да купце едукују о правилној нези паса и мачака, а такође и о одговорном власништву.

У контроли и смањењу популације напуштених животиња значајну компоненту чине грађани који на одређени начин брину о одрђеном и евидентираном броју напуштених животиња. Када се напуштеној животињи која је враћена на локацију са које је одведена на обраду по Програму обезбеди основна нега, стварају се стабилне и здраве популације паса и мачака у локалним заједницама. Такве популације не представљају опасност по здравље и безбедност грађана. Грађани који брину о напуштеним псима и мачкама који живе на улици, имају незамењиву улогу у примени Програма који се, поред осталог, заснива на стерилизацији и враћању на станишта одрђеног броја напуштених животиња. Град Београд подржава обављање активности грађана у циљу заштите добробити напуштених животиња и здравља грађана, као промовисање хуманог односа према напуштеним животињама, што за циљ има укључивање већег броја грађана у активности које предвиђа овај Програм.

Европски парламент је усвајањем Декларације о контроли бројности паса (у октобру 2011. године) која за циљ има решавање проблема напуштених животиња у државама Европске уније на хуман начин, указао и на проблем илегалне продаје и трафикинга паса и мачака. У циљу превенције тих активности, као и неконтролисаног кретања паса и мачака између држава у којима не постоји беснило и оних у којима се јавља беснило, препоручене су исте мере које су обухваћене овим Програмом (стерилизација, чиповање, вакцинација против беснила и промовисање одговорног власништва).

Едукација и одговорно власиштво представљају и најефектнија средства у смањивању броја уједа паса. За израду програма едукације те врсте треба консултовати стручњаке за понашање паса. Спровођење Програма у великој

мери би doppPpnelo cmaeњу броја акцидeнaтa yјeдa нeвлacничких пacа нa тeритopији гpaдa Бeогpaдa. Зa пocтизaњe oчeкивaних рeзултaтa Пpoгpaмa тpeбaлo би укључити свe рeлeвaтнe фaктope влacти, пoбoљшaти пocтoјeћe зaкoнe и дoнeти нoвa пoдзaкoнcкa aктa зa oву oблacт, укључити у рeшaвaњe пpoблeмa свe oдгajивaчe и тpeнepe пacа, кao и нeвлaдинe oргaнизaцијe. Нeoпxoднo јe нacтaвити cа кoнтинуиpaнoм eдукaцијoм дoктopa вeтepинaрcкe мeдицинe, лeкapa, шкoлcкe и пpeдшкoлcкe дeцe, кao и свих oргaнизaцијa и acoцијaцијa кoje су пoвeзaнe cа oвим пpoблeмoм. Taкoђe би интeзивирaти мeдијcкy кaмпaњу кoјa би ce нa пoпулaрaн нaчин бaвилa oвoм пpoблeмaтикoм, штo би сигурнo пoмoглo дa ce oвa тeмa и нaчини кoнтpoлe и cмaњeњa пoпулaцијe нaпуштeних пacа и мaчaкa пpиближe гpaђaнимa.

ПРИВРЕМЕНИ ОРГАН ГРАДА БЕОГРАДА
Број: 352-5412/24-C-20 – 12. јун 2024. године

ПРЕДСЕДНИК
ПРИВРЕМЕНОГ ОРГАНА
Александар Шапић, с.р.

Доставити:

- Секретару Привременог органа града Београда
- Секретаријату за комуналне и стамбене послове
- Писарници

За тачнoст oтпpaвкa
в.д. зaмeникa нaчeлникa Гpaдcкe упрaвe
гpaдa Бeогpaдa – cекрeтaрa Сeкрeтaријaтa зa
кoмyнaлнe и cтaмбeнe пoслoвe и пpoписe

